

AZ UNIÓS SZINTŰ DIGITÁLIS ADÓ LEHETŐSÉGEI

A POLITIKAI KONTEXTUS

Az Európai Bizottság 2018 márciusában publikált javaslatcsomagja¹ szerint az internetes vállalatoknak is ki kellene venniük arányos részüket a közteherviselésből az Európai Unióban. Ennek érdekében egy uniós szintű, 3 százalékos digitális adót (Digital Services Tax, DST) javasolt a nagy internetes vállalatok digitális szolgáltatásokból származó bevételeire. Az adót a tagállamoknak kellett volna beszedniük és összesen 5 milliárd euróval növelte volna a költségvetési bevételeket. A köztudatba az új közteher GAFA Taxként került be, mivel elsősorban a Google, az Apple, a Facebook és az Amazon megadóztatására irányult, viszont az első változatban mintegy 180 internetes cég esett volna a hatálya alá.

A bizottság megállapítása szerint a digitális nemzetközi vállalkozásokat átlagosan csak 8,9 százalékos tényleges adókulcs terheli, míg a hagyományos nemzetközi üzleti modelleket 23,2 százalékos. A határokon átnyúló digitális vállalkozások a nemzetközi adórendszer hiányosságait kihasználó agresszív adótervezéssel az adóterheket gyakorlatilag nullára csökkenthetik.²

Franciaország, majd Németország 2018 második felében az adó bevezetését szorgalmazó kezdeményezés élére állt és az uniós országok többsége támogatta a javaslatot. Egyes tagállamok azonban, elsősorban Dánia, Svédország, Írország és Finnország keményen ellenálltak. Írország az egyik leghatározottabb ellenző, aminek az a magyarázata, hogy alacsony társasági adókulcsának köszönhetően a tagállamban van a Facebook nemzetközi részlegének központja, valamint a Google, a Twitter, a LinkedIn és még számos internetes vállalaté.

Svédország a saját digitális cégeit, például a Spotifyt védte, Dánia és más tagállamok pedig attól tartottak, hogy az Egyesült Államok a retorzió eszközához nyúl az amerikai vállalatokra kivetett közteher miatt. Utóbbi valóban ellenez és diszkriminatívnak tart minden digitális szolgáltatási adó javaslatot, és 2019 elején azt tervezte, hogy a Kereskedelmi Világszervezet (WTO) elé viszi az egyes uniós országok által bevezetett adókat.³

Az érdekellentétek miatt 2018 decemberére lehetetlennek bizonyult a széleskörű uniós digitális adóról szóló megállapodás és az eredeti, ambíciózusabb terv helyett egy szűkebb, kompromisszumos javaslat született. Az új javaslat becslések szerint feleannyi adóbevételről szólt, és elsősorban a Facebook, valamint a Google reklámbavételeit adóztatta volna meg, nem terjedt volna ki például az Apple-re, az Amazonra, az Airbnbre és a Spotify-ra.

¹ Európai Bizottság: [A Tanács irányelve az egyes digitális szolgáltatások nyújtásából származó bevételek után fizetendő digitális szolgáltatási adó közös rendszeréről](#). [Eur-lex.europa.eu](#), 2018.3.21. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

² Európai bizottság: [A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak méltányos és hatékony adórendszer kialakítása az unióban a digitális egységes piac megvalósítása érdekében](#). [Eur-lex.europa.eu](#), 2017.9.21. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

³ Reuters: [U.S. looking at responses to unilateral digital taxes - Treasury official](#). [Reuters.com](#), 2019.3.12. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

A tagállamoknak azonban nem sikerült megállapodniuk a kompromisszumos javaslatról sem 2018 decemberében. Írországnak továbbra is elvi problémái voltak az internetes vállalatok megadóztatásával, az eredeti javaslatot egyébként támogató tagállamok pedig az ambíciót hiányolták az új javaslatból. Nem sikerült meg egyezni a következő, 2019 márciusára elkészült változatról sem, mivel Dánia, Finnország, Írország és Svédország ismét megvétózta a kezdeményezést. Az új javaslat a digitális reklámadó (Digital Advertising Tax, DAT) nevet kapta és még inkább kedvezett volna a nagy internetes cégeknek, mivel csak a reklámbevételeiket érintette.

Ezt követően az EU soros elnökségét ellátó Románia pénzügyminisztere bejelentette, hogy a tagállamok nem tárgyalnak tovább a kérdéstről. Ugyanakkor az EU pénzügyi biztosa, Pierre Moscovici közölt egy újabb céldátumot, mely szerint az idén júniusi G-20 csúcsig kellene kialakítani egy közös álláspontot a tagállamoknak. Az eddigiek alapján azonban az uniós digitális adó ötlete elhal, vagy a korábbiaknál még inkább felpuhított változat fog kialakulni.

Az európai digitális adó ötlete távolról sem kielégítő megoldás a nemzetközi adóelkerülés elleni harcban. Az igazságosabb nemzetközi adószabályok kialakításáért kampányoló civil szervezetek, például a Tax Justice Europe álláspontja szerint az uniós digitális adó a jelenleg javasolt formájában csak sebtapasz lenne a nemzetközi adórendszeren.

A PROBLÉMA

A gazdaság digitális átalakulása súlyosbítja a nemzetközi adóelkerülést, ugyanis tovább gyengíti a kapcsolatot a gazdasági tevékenység és tényleges fizikai jelenlét között. Ez komoly kihívást jelent a jelenlegi nemzetközi adórendszer számára, amely a vállalatok állandó telephelyeit veszi alapul.⁴ A digitálissá vált gazdaságban az is könnyebb lett a cégeknek, hogy immateriális javukat áthelyezzék más országokba. Így könnyebbé válik az adóelkerülés is, például a szabadalmakat és a védjegyeket gyakran áthelyezik adóparadicsomokba, amellyel igazolják a nyereségük áthelyezését is ezekbe az országokba.

A probléma minden szektorra jellemző, nem csak a digitális óriásvállalatokra. Például a kitermelő, a ruha-, az élelmiszer- és a gyógyszeriparban is jelen van.

A gazdaság digitális átalakulása emellett olyan üzleti modellek megjelenéséhez vezetett, amelyeket nem fed le a nemzetközi adórendszer, mint például az úgynevezett termelő-fogyasztókkal és a felhasználói adatokkal történő értékteremtés.⁵

⁴ Az internetes nagyvállalatok, mint a Facebook, a Google, az Amazon és az Apple jelentős részben olyan országokban érnek el nyereséget a szolgáltatásaikkal, ahol nincsenek fizikailag jelen. A jelenlegi szabályozás legnagyobb hiányossága, hogy nem fedi le a felhasználók internetes vállalatoknak történő értéktermelését. Ennek következtében az internetes cégek nem azokban az országokban fizetnek adót, amelyekben értéktermelő internetes gazdasági tevékenységük zajlik.

⁵ A termelő-fogyasztó és értéktermelése a digitális gazdaságban azt jelenti, hogy a felhasználó hozzájárul az internetes szolgáltató értéktermeléséhez azáltal, hogy megosztja a preferenciáit, például kedvel egy oldalt a közösségi médiában. Ezt az adatot a vállalat felhasználja, például célzott hirdetésekre, és nyereségre tesz szert. A nyereség után azonban gyakran nem a felhasználó vagy a reklám megtekintője szerinti országban adózik.

A nemzetközi adórendszer legutóbbi felülvizsgálata nem oldotta meg a problémát. A felülvizsgálat eredménye az OECD és a G20-csoport adóalap-csökkentést és nyereségátcsoportosítást korlátozó, úgynevezett BEPS – Base Erosion and Profit Shifting – csomagja⁶ lett, amely már tartalmazta az állandó telephely meghatározását, azonban a digitális vállalatok adózásával kapcsolatos problémák jelentős részben megoldatlanok maradtak. Ezért az OECD folytatja a kormányközi tárgyalásokat a megfelelő szabályrendszer kialakítása érdekében. Azonban a BEPS csupán megerősíti a korábbi nemzetközi szabályrendszert, az OECD transzferár-rendszerét, és nem valószínű, hogy az új szabályozás jelentős mértékben meg fogja haladni ezt.

Nincs olyan átfogó, transzparens nemzetközi fórum, amelyben minden ország egyenlő félként venne részt a nemzetközi adószabályok kialakításában. A BEPS megalkotásából több mint 100 fejlődő országot kizártak a csomagban megállapodó OECD és G20-országok. A fejlődő országokat azóta meghívták a BEPS úgynevezett átfogó keretrendszerébe (Inclusive Framework). Az átfogó keretrendszer olyan fórum, amelyben a fejlődő országoknak nincs esélyük az eredeti szabályok megváltoztatására. A csatlakozás feltétele ezeknek a szabályoknak az elfogadása és elsődleges célja a BEPS-döntések megvalósítása, bár a tervek szerint a digitális gazdasággal kapcsolatos tárgyalások és a BEPS-el kapcsolatos további döntések is a fórum tevékenységi körébe tartoznak.

A BEPS további komoly hiányossága, hogy a csomagban megállapodó országok elutasították a digitális gazdaság adóztatásának fő lehetőségeit, például a multinacionális vállalatok egységes entitásokként való adóztatását és az országok nyilvános jelentési kötelezettségét (helyette a nem nyilvános jelentési kötelezettség és a transzferár-rendszer fenntartását választották). További probléma, hogy az átfogó keretrendszerben történő találkozók zártak külső megfigyelők, például civil szervezetek számára.

A MEGOLDÁS KULCSELEMEI

Az igazságosabb nemzetközi adószabályok kialakításáért kampányoló civil szervezetek nemzetközi adószabályok átalakításával kapcsolatos megoldási javaslatok alapján megoldható lenne a digitális gazdaságban tevékenykedő multinacionális cégek adózása is. A megoldási javaslatok a következők:

- 1. Nyilvános országonkénti jelentési kötelezettség,** amely lehetővé teszi, hogy az állampolgárok nyomon kövessék a vállalatok gazdasági tevékenységét, valamint az általuk befizetett adó mértékét azokban az országokban, ahol tevékenységet folytatnak. Ez a változtatás fékezne a nemzetközi adóelkerülést és elősegítené a tájékozott társadalmi párbeszéd kialakulását az adószabályok megváltoztatásáról.
- 2. Az adózási szempontból a multinacionális vállalatok egységként kezelése** (nem elkülönült egységek csoportjaként, ami jelenleg lehetővé teszi a nyereség áthelyezését leányvállalatok között transzferárazással). A vállalati nyereség megadóztatásának joga arányosan azokba az országokba kellene helyeződjön, ahol a gazdasági tevékenység zajlik, beleértve a digitális tevékenységet. A transzferárazás rendszerét el kell törölni. A civil szervezetek az Európai Unióban közös összevont társaságiadó-alapot javasolnak és a kormányokat az egységes adóztatás támogatására, valamint minimum effektív társasági adó bevezetésére és olyan kiskapuk kerülésére szólítják fel, mint a multinacionális vállalatoknak nyújtott jelentős adókedvezmények.
- 3. Valódi globális együttműködés az adózás terén.** A nemzetközi adózási szabályokkal kapcsolatos döntéshozatal egy kormányközi bizottság feladata kellene legyen az ENSZ felügyelete alatt. Ez a bizottság vezetné a globális tárgyalásokat, transzparens lenne és megfigyelők is részt vehetnének benne. A folyamat végeredménye egy ENSZ-egyezmény lenne a nemzetközi adóelkerülés megakadályozásáról, beleértve a digitális vállalatok adóelkerülését.

⁶ OECD: [BEPS 2015 Final Reports](#). [Oecd.org](#) (Hozzáférés: 2019.3.25.)

A rövid távú, részleges megoldások nem fogják megoldani a problémát. Ilyen megoldás a:

1. DIGITÁLIS SZOLGÁLTATÁSI ADÓ

Az Európai Bizottság által javasolt digitális szolgáltatási adóval az a probléma, hogy a nemzetközi adóelkerülésnek csak egy kis részét kezeli, mivel csak korlátozott számú vállalatra összpontosul. Emellett nagyon alacsony adómértéket vetne ki az érintett cégekre. Továbbá az adóztatási jog bevétel alapján történő meghatározása, szemben a szélesebb értelemben vett gazdasági tevékenységgel hátrányos helyzetbe hozza a szegényebb országokat, amelyek nem rendelkeznek nagy piaccal, viszont jelentős mértékű termelésnek adnak helyet.

A nemzetközi adórendszer problémáira utal az is, hogy több kormány egyoldalúan digitális szolgáltatási adót vezet be. A digitális szolgáltatási adó azonban csak a rossz nemzetközi rendszer foltozgatását jelenti és megoldatlanul hagyja az adóelkerülés problémáját a digitális gazdaságban, mivel érvényben hagyja a rossz nemzetközi vállalati adórendszert és figyelmen kívül hagyja a vállalati adóelkerülést a digitális csatornák segítségével. A digitális szolgáltatási adó csak alacsony adóbevételt generál, ami kis számú nagyvállalattól folya be és nem biztosítaná, hogy a multinacionális vállalatok ugyanolyan mértékű adót fizessenek, mint a többi vállalkozás. Emiatt az egyoldalúan lépő kormányoknak határidőt kellene meghatározniuk, amelyet követően tényleges megoldást vezetnek be az adóelkerülésre a digitális gazdaságban.

NEMZETKÖZI MINIMUM TÁRSASÁGI ADÓ

Az ötlettel részben egyetértenek a nemzetközi adózással foglalkozó civil szervezetek. A multinacionális vállalatok jellemzően nem fizetik meg az általános társasági adómértéket (a nyereségek országok közötti áthelyezésének köszönhetően nagyon alacsony effektív adómérték után adóznak, vagy egyáltalán nem fizetnek adót). Ezért a problémát csak egy globálisan érvényes minimum társasági adómérték oldaná meg.⁷ Az adóztatási jogot ebben az esetben a gazdasági tevékenység szerint kellene megosztani az egyes országok között.

ÁLLANDÓ DIGITÁLIS TELEPHELY

Az Európai Bizottság eredeti javaslata szerint az adóztatási jogot azokban az országokban kell érvényesíteni, ahol a multinacionális vállalat állandó digitális telephellyel rendelkezik és meghaladja a következő határértékeket:

1. A digitális szolgáltatásból származó éves bevétel meghaladja az évi 7 millió eurót.
2. A felhasználók éves száma meghaladja a 100 ezret.
3. Az éven belüli felhasználókkal kötött online szerződések száma meghaladja a háromezretet.

⁷ Reuters: [OECD working on plans for minimum corporate tax](#). Reuters.com, 2019.1.29. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

A javaslat hiányossága, hogy az állandó telephely eddig is a nemzetközi adórendszer egyik gyengéje volt (a multinacionális vállalatok eddig is képesek voltak gazdasági tevékenységet folytatni állandó telephely nélkül egy adott országban, elkerülve így az adófizetési kötelezettséget). További probléma, hogy a határérték korlátozza a kormányok adóztatási jogát. Ezen túlmenően az Európai Bizottság javaslata hátrányos helyzetbe hozza a kisebb vagy szegényebb országokat, mivel a digitális szolgáltatás jelentős részét képezheti a gazdaságuknak a határértékek meghaladása nélkül. Ezért olyan rendszerre van szükség, amely az adóztatási jogot az adott országban végzett tényleges gazdasági tevékenység alapján osztja el, beleértve a digitális szolgáltatást.

A MAGYAR REKLÁMADÓ

Magyarország a digitális adót támogató országok csoportjába tartozik.⁸ Az uniós szintű digitális adó bevezetéséről szóló vitában azt az álláspontot képviseli, hogy a probléma kizárólag uniós szinten nem rendezhető, és a digitális cégek hatékony és eredményes adóztatása globálisan, különösen az Egyesült Államokkal együtt valósítható meg. Mindemellett a kormány 2016-ban egy uniós szintű digitális adó javaslattal is előállt, azonban az ötletet nem karolták fel.

A magyar kormány magyar média közterheinek növelése mellett már a 2014-ben bevezetett reklámadó is részben a Google és a Facebook megadóztatását célozta, azonban az internetes nagyvállalatok nem regisztrálták magukat az adóhatóságnál és ezzel kivonják magukat az új adó megfizetése alól. Ezáltal 2017 végéig 17 milliárd forintnyi adó nem folyt be az államkasszába a sajtóban megjelent számítások szerint.⁹

DIGITÁLIS ADÓK EGYES ORSZÁGOKBAN

A kétezres évek óta több ország vetett ki közterhet a digitális szolgáltatásokra. Az eddig bevezetett elvonások inkább csak első próbálkozások voltak, ezeket jelentősen felülmúlják már az egyes európai országok által most tervezett további lépések. A tagállamok közötti egyet nem értés következtében több európai uniós tagállam is a digitális adó egyoldalú bevezetéséről döntött vagy tervezi ilyen adó bevezetését.

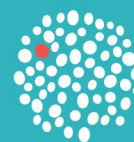
⁸ NGM: *Közösen kell fellépni a digitális cégek adóelkerülésére ellen.* Kormany.hu, 2018.4.28. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

Ország	Tervezett/Hatályos	Adó típus
MAGYARORSZÁG	<i>Hatályos (2014)</i>	Online és offline reklámbevételre kivetett adó
EGYESÜLT KIRÁLYSÁG	<i>Tervezett (2019)</i>	Online reklámközvetítésből és –szolgáltatásból származó bevételre kivetett adó.
OLASZORSZÁG	<i>Tervezett (2019)</i>	Digitális szolgáltatásokból származó bevételekre kivetett adó.
FRANCIAORSZÁG	<i>Tervezett (2019)</i>	Nagy internetes vállalatok bevételeire kivetett adó.
AUSZTRIA	<i>Tervezett</i>	Internetes nagyvállalatok reklámbevételeire kivetett adó.
SPANYOLORSZÁG	<i>Tervezett (2019)</i>	Nagyvállalatok online bevételeire kivetett adó.
NÉMETORSZÁG	<i>Hatályos (2004)</i>	Tartalomhoz való hozzáférésre kivetett illeték, beleértve az igény szerinti videószerítést, audiovizuális tartalmat lehetővé tevő online felületeket (a filmalap finanszírozására)
ROMÁNIA	<i>Hatályos (2005)</i>	Tartalomhoz való hozzáférésre kivetett illeték, beleértve az igény szerinti videószerítést, audiovizuális tartalmat lehetővé tevő online felületeket (a filmalap finanszírozására)
HORVÁTORZÁG	<i>Hatályos (2007)</i>	Tartalomhoz való hozzáférésre kivetett illeték, beleértve az igény szerinti videószerítést lehetővé tevő online felületeket (a filmalap finanszírozására)
PORTUGÁLIA	<i>Hatályos (2007)</i>	Tartalomhoz való hozzáférésre kivetett illeték, beleértve az igény szerinti videószerítést lehetővé tevő online felületeket (a filmalap finanszírozására)
BELGIUM (EGYES RÉGIÓK)	<i>Hatályos (2009)</i>	Tartalomhoz való hozzáférésre kivetett illeték, beleértve az igény szerinti videószerítést lehetővé tevő online felületeket (a filmalap finanszírozására)
CSEHORSZÁG	<i>Hatályos (2012)</i>	Tartalomhoz való hozzáférésre kivetett illeték, beleértve az igény szerinti videószerítést lehetővé tevő online felületeket (a filmalap finanszírozására)
EGYESÜLT ÁLLAMOK (EGYES ÁLLAMOK)	<i>Hatályos (2015-2016)</i>	Digitális tartalomhoz és streaming szolgáltatásokhoz való hozzáférésre kivetett illeték
INDIA	<i>Hatályos (2016)</i>	Külföldi illetőségű szolgáltatók online reklámszolgáltatására kivetett illeték
KANADA (EGYES ÁLLAMOK)	<i>Tervezett (2018)</i>	Digitális tartalomhoz és streaming szolgáltatásokhoz való hozzáférésre kivetett illeték
BRAZÍLIA (EGYES ÁLLAMOK)	<i>Tervezett (2018)</i>	Digitális tartalomhoz és streaming szolgáltatásokhoz való hozzáférésre kivetett illeték

KÖZVETETT ADÓK

(visszaéléseket korlátozó, valamint jelentős gazdasági jelenlétre épülő új megközelítések)

DemNet

Ország	Tervezett/Hatályos	Adó típus
EGYESÜLT KIRÁLYSÁG	Hatályos (2015)	Átírányított nyereségre kivetett adó
OLASZORSZÁG	Hatályos (2018)	Nagy, külföldi illetőségű multinacionális vállalatokat terhelő közigazgatási eljárás
SZLOVÁKIA	Hatályos (2018)	Weboldalakon és online felületeken keresztül történő közvetítésből származó jövedelemre kivetett adó
IZRAEL	Hatályos (2016)	Jelentős gazdasági jelenlétre vonatkozó vizsgálat külföldi illetőségű vállalkozások esetében
AUSZTRÁLIA	Hatályos (2017)	Átírányított nyereségre kivetett adó, valamint adóelkerülést korlátozó szabály nagy, külföldi illetőségű multinacionális vállalatokra
INDIA	Tervezett (2018)	A jelentős gazdasági jelenlét új koncepciója
EGYESÜLT ÁLLAMOK	Hatályos (2018)	Nagy multinacionális vállalatokra vonatkozó, adóalapcsökkentéssel kapcsolatos visszaélést korlátozó adó

*Forrás: Demnet-gyűjtés, Pwc

⁹ G7: Hat év alatt 17 milliárd forinttól szabadította meg a Google és a Facebook a magyarokat. G7.hu, 2017.12.27. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

¹⁰ 2014. évi XXII. törvény a reklámadóról. (Hozzáférés: 2019.3.25)

¹¹ HM Treasury: Budget 2018 Digital Services Tax. Assets.publishing.service.gov.uk (Hozzáférés: 2019.3.25.)

¹² Reuters: Italy to apply national tax on internet firms if no EU deal by year end- Tria. Reuters.com, 2018.11.6. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

¹³ Reuters: French tax on internet giants could yield 500 million euros per year: Le Maire. Reuters.com, 2019.3.3. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

¹⁴ Reuters: Austria says will tax internet giants 3 percent of ad revenue. Reuters.com, 2019.1.10. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

¹⁵ Reuters: Spain plans 3 pct digital tax on large tech companies. Reuters.com, 2019.1.18. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

¹⁶ Pwc: Taxation in a digital world. 2018. 12.10. (Hozzáférés: 2019.3.25.)

Készítette a DemNet Demokratikus Fejlesztéséért Alapítvány 2019 áprilisában

Szakértő: **Máriás Leonárd**

További információ: demnet@demnet.org.hu

DemNet Demokratikus Fejlesztéséért Alapítvány

Pozsonyi út 14. II/9

1137 Budapest

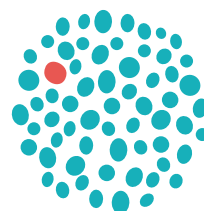
www.demnet.hu

<https://www.facebook.com/DemNet/>

<https://twitter.com/demnethungary>

DemNet